

דבר העורך

תפילה בישוב הדעת

עול מלכות שמים: בעיירה של פעם היו יותר עיכובים לזכות להתפלל במנין, לא היו הרבה בתי כנסת קרובים לכל בית, ואם אדם היה מאחר את המנין הקבוע בסביבה, לא היו לו מנינים רבים נוספים.

אכשר דרא שיש כיום בריכוזים החרדיים בתי כנסת ושטיבלאך רבים הומי אדם עם מנינים גדולים מסביב לשעון, בכל השעות שאפשר להתפלל, בקלות אפשר להכניס מנין קבוע בסדר היום בזמן מתאים לתפילה, ויכול לבוא מתי שצריך, ולהתפלל כראוי במנין קבוע בציבור, ולא צריך להתפלל בדילוגים כדי להספיק להגיע לתחילת שמונה עשרה עם הש"ץ.

כאשר מתפללים בשטיבלאך צריך לשים לב לכמה דברים חשובים שייכים למהלך התפילה.

שיהיה ישוב הדעת בתפילה, בפרט בזמני עומס וכדומה שיותר קשה להתרכז. לבוא מתחילת התפילה ולא 'לחטוף' את המנין הקודם שכבר התחילו להתפלל ולהרץ את תחילת התפילה. להעדיף מנין עם ש"ץ שמתפלל בנחת, ולא ש"ץ שמתפלל במהירות ובחיפזון. כאשר אדם צריך 'לרוץ' אחרי החזן, קשה לו לכוין ולקבל עול מלכות שמים כראוי. לא להתבלבל בתפילה על ידי ששומעים את המניינים האחרים שאוחזים במקום אחר, וגם לא להתבונן על הנכנסים והיוצאים.

יש להקפיד שהתפילה תמיד תהיה במנין כהלכה, שעשרה יתחילו שמונה עשרה עם הש"ץ ולא לפניו או לאחריו, שהש"ץ יתחיל חזרת הש"ץ וקדיש רק כשיש מנין כהלכה, שיהיו מספיק מתפללים שעונים אמן בחזרת הש"ץ, כך הברכות לא יהיו לבטלה. להקפיד על זמן קריאת שמע ותפילה, ולא להיות מושפע כשרואים אנשים שמאחרים את תפילתם.

השאיפה היא לתפוס כמה שיותר מעלות שאפשר, בציבור בקביעות ובמתינות כמונה מעות, בישוב הדעת, בבחינת מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי מתקני התפילות - אברהם יצחק ויעקב.

ברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'מעלת תפילה בציבור'

הן קל פביר ולא ימאס

תקציר הסדרת: בנושא 'תפילה בציבור'; הגיליון הראשון מספר 455 'חובת תפילה בציבור', הגיליון הקודם מספר 456 'הפסד ממון לתפילה בציבור', הגיליון הנוכחי מספר 457 'מעלת תפילה בציבור', הגיליון הבא מספר 458 'מה נחשב תפילה במנין', גיליון מספר 459 'מנין חזון איש', גיליון מספר 460 'כמה צריך למנין'.

בהמשך לגיליונות הקודמים, יתבאר בגיליון הנוכחי, המקורות למעלת תפילה בציבור, הסגולות והמעלות העצומות שיש בתפילה בציבור, והחשיבות להקפיד על כך כדי שתפילתו תתקבל.

ס"ד

מתקשה בפרנסה?

מדי יום יש כך חודשנות לזכות לא רק בכסף. אלא גם באישר ונחת ובכל טוב. ולפעמים אתה פשוט מאבד את החודשנות...

**קבל ע"ע להתפלל במניין בקביעות
3 פעמים ביום ותראה נפלאות**

**ומקדש
תירלו**

מנוב חנוכה לחשבון י"ח תרת"ו "יראת מאלוקיך" - "מירש תירא" | לשיח ריבוי 19999-0533 | 0573199990@gmail.com

1. תפילתו מתקבלת

אינה חוזרת ריקם: הטעם העיקרי בחשיבות תפילה בציבור, שתפילת היחיד מתקבלת מכת הציבור, מפורש בגמ' (ברכות דף ח. ת) על הפסוק (תהילים פרק ט פסוק יד) וְאֲנִי תַפְלִי לָךְ ה' עַתְּ רְצוֹן. אימתי הוא עת רצון בשעה שהצבור מתפללים, ונחלקו הראשונים (הובא בגיליון 455) האם כוונת הגמ' לתפילה בציבור, או לתפילה בבית הכנסת. וכן דורשת הגמ' מהפסוק (ישעיה פרק מט פסוק ח) כֹּה אָמַר ה' הַעֲתֵּךְ רְצוֹן עֲנִיתִיךָ. עוד דורשת הגמ' מהפסוק (איוב פרק לו פסוק ה) הֲוֵן קָל כְּפִיר וְלֹא יִמָּאֵס, וכתוב בפסוק (תהילים פרק נה פסוק יט) פֶּדֶה בְּשֹׁלוֹם נַפְשִׁי מִשְׁקֶבֶד לִי כִּי בְרָבִים הָיוּ עֲפֹדֵי.

וכן מבואר בגמ' (ראש השנה דף יח. ת) שהפסוק (דברים פרק ד פסוק ז) כֹּה' אֶלְקִינוּ בְּכָל קְרָאֵנוּ אֵלָיו, הולך על תפילת ציבור, שמתקבלת בכל זמן ועת. ואילו הפסוק (ישעיהו פרק נה פסוק ו) דַּרְשׁוּ ה' בְּהִמְצֵאָהּ, הולך על תפילת יחיד, שמתקבלת רק 'בהמצאה' - בעשרת ימי תשובה.

וכן מבואר במדרש רבה (דברים פרשה ב סימן יב) על הפסוק (תהילים פרק ט פסוק יד) וְאֲנִי תַפְלִי לָךְ ה' עַתְּ רְצוֹן, דוד המלך בגלל שהתפלל יחיד אמר שתפילתו היא בעת רצון, אבל תפלתו של ציבור אינה חוזרת לעולם ריקם, שנאמר כֹּה' אֶלְקִינוּ בְּכָל קְרָאֵנוּ אֵלָיו.

יותר מכך כתב רבינו יחיאל בספר מעלות המדות (המעלה השביעית) שתפילת רבים מעלתה וזכותה גדולה לפני המקום, שהקב"ה עושה לציבור מה שהם צריכים עוד קודם שיתפללו, כענין שנאמר (ישעיהו פרק סה פסוק כד) וְהָיָה טָרֶם יִקְרָא וְאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וְאֲנִי אֶשְׁמַע. והוסיף בעל הפלא יועץ (בספרו בית תפילה בסוף ביאור תפילת שמונה עשרה), כיון שהיום לא מכוונים כראוי, לכן צריך האדם למסור את נפשו להתפלל בציבור, כך ודאי תפילתו תתקבל.

וכתב בשו"ע הרב (סימן צ סעיף י), ישתדל להתפלל בציבור בבית הכנסת, אף שיכול להתפלל בביתו בעשרה, משום ברב עם הדרת מלך, ואין תפלתו נשמעת אלא בבית הכנסת שנאמר (מלכים א פרק ח פסוק כח) לְשִׁמְעֵךְ אֶל הַרְבֵּה וְאֶל הַתְּפִלָּה, במקום רנה שם תהא תפלה, דהיינו בבית הכנסת ששם אומרים הצבור שירות ותשבחות בנעימות קול ערב שם תהא התפלה נשמעת.

שקלא וטריא: ותמה השל"ה (מסכת תמיד נר מצוה אות כו בהגה"ה) הרי מעשים בכל יום שמתפללים בציבור תקע בשופר גדול, ועדיין לא זכינו לגאולה? ותירץ, שקבלת התפילה אין פירושה שהקב"ה עושה כל מה שהאדם מבקש ממנו, שאל שהקב"ה מקבל את התפילה והיא רצויה לפניו כמו שאר מצוות עשה, ותפילת רבים לעולם מתקבלת, שהמלאך קושרה ועושה ממנה כתר להקב"ה, אבל אינו מוכרח שיענה הקב"ה בקשתו, אלא שפעמים עושה ופעמים אינו עושה. ואילו תפילה פסולה פחותה ואינה מתקבלת כלל כלא היתה, ועדיף היה להוריש ולא להוציא שם שמים לבטלה, ולא לעבור על איסור לאו שנאמר (שמות פרק כ פסוק ז) לא תשא את שם ד' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹן.

תירוץ נוסף מביא השל"ה בשם המבי"ט (בית אלקים שער התפילה פרק יא) שאין הכוונה שהקב"ה יעשה כל

בקשתם של הציבור, אלא שהקב"ה עושה בכל יום דוגמת בקשת הרבים, שהרי כלל ישראל הם ככבשה אחת בין שבעים זאבים, והקב"ה מצילנו מידם. ואפשר לבאר את דבריו, על פי מה שידוע דברי היעב"ץ (בהקדמה לסידורו), חי נפשי גדולה עמידתנו בין האומות יותר מיציאת מצרים וקריעת ים סוף, כבשה בן שבעים זאבים ושיני אריות.

עוד תירוץ אומרים העולם, שכל תפילה מתקבלת, ונשמרת בבית גזיו, וכאשר הקב"ה משפיע חסדים לבריותיו, הוא נותנם מכת התפילות, כעין מה שאומרים בסליחות 'שתשים דמעותינו בנאדך להיות'.

2. בלי כוונה וברי מליץ

משים נפשו בכפו: מעלה נוספת בתפילת ציבור שמתקבלת אפילו בלי כוונה, כמבואר בגמ' (מסכת תענית דף ח. ת) שתפילת יחיד נשמעת רק אם משים נפשו בכפו, כלומר שמתפלל בלב שלם, אבל תפילת ציבור מתקבלת בכל אופן, אפילו אם אינו בלב שלם, שנאמר (תהילים פרק עח פסוקים לו - לח) וַיִּפְתְּחוּהוּ בְּפִיִּי וַיְבָלְשׁוּנִי וַיְבָדוּ לִי. וְלָכֵם לֹא יִכְוֶן עֲמוֹ וְלֹא יִצְאֵנִי מִבְּרִיתִי. וְהָיָה רְחוּם יְכַפֵּר עֲוֹן לֹא יִשְׁחִית יָדָהּ וְהַרְבֵּה לְהַשִּׁיב אָפּוֹ וְלֹא יַעִיר קֶל חֲמָתוֹ. כלומר שהקב"ה מכפר על עוונותיהם של הציבור, אפילו אם אינם מתפללים אילו בלב שלם.

בכל מצב: מבואר בזוהר (בראשית פרשת ויחי דף רלד. פרשת פקודי דף רמה: וכפי שביאר שם בעל הסולם) על הפסוק (תהילים פרק קב פסוק יח) פֶּנְהָ אֶל תַּפְלַת הָעַרְבֵר וְלֹא כָּזָה אֶת תַּפְלַתְךָ,

כאשר מתפללים ביחידה, הקב"ה בוחן ובודק את התפילה מכל צד האולם יש עוונות, ודרגת המתפלל, ומעשיו, ואם חל ושלום יש לו עוונות והתפילה אינה יפה, היא נדחית. ואילו לתפילת רבים יש פתח מיוחד בשמים, אשר דרכו נכנסות תפילות הרבים שלא בזה את תפילתם, למרות שאינם מתפללים בכוונה וברצון הלב.

בארמית: מבואר בגמ' (סוטה דף לג.), וכפי שביארו רש"י (ד"ה יחיד), ונפסק בשו"ע (סימן קא סעיף ד), ובלבוש (סימן קא סעיף ד), ובמש"ב (סימן קא ס"ק טו), שהמתפלל ביחידות לא יבקש צרכיו בארמית, כי תפילת יחיד צריכה מליץ להכניס תפילתו לפניו מן הפרגוד, שנאמר (איוב פרק לג פסוק כג) אִם יֵשׁ עֲלָיו מֶלֶאךָ מְלִיץ אֲחָד מִנֵּי אֶלְךָ, והמלאכים לא מכוונים את הבקשות בארמית, כי אינם מבינים לשון ארמית.

אבל המתפלל בציבור רשאי לבקש בארמית, כי תפילת ציבור אינה צריכה מליץ, שהקב"ה אינו מואס תפילת רבים, וגלוי וידוע לפניו כל מה שיתפללו, ומקבל את תפילתם. ולכן מבואר בגמ' (שבת דף יב:), והובא במש"ב (סימן קא ס"ק טז), שבפניו של חולה מותר לבקש בארמית, שכן השכינה מצויה מעל מראשתיו של חולה, והמתפלל לא צריך את המלאכים שיכניסו את תפילתו.

בנוקע רקיעים: ומביא הרדב"ז (חלק ג סימן תמו, תעד) בשם חכמי הסוד, שכל דיבור תפילה וסליחות ותחנונים שיוצאים מפי המרובים, יש בו כח וחוזק לבקוע כמה אוירין ולבטל קטיגוריו, עד שהדיבור עולה למעלה למקום הראוי לו, וזהו שאמר הכתוב הֲוֵן קָל כְּפִיר וְלֹא יִמָּאֵס. והוסיף, שיש

4. סגולות וישועות

כאילו פדאני: נורא ונפלא מה שמבואר **בגמ'** (ברכות דף ח. ט) שדורשים **מהפסוק** (תהילים פרק נה פסוק יט) **פְּדָה בְּשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקֶּבֶד לִי כִּי בְרָבִים הָיָה עִמָּדִי**, אמר הקדוש ברוך הוא, כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור, מעלה אני עליו כאילו פדאני, לי ולבני, מבין אומות העולם.

פרנסה בריוח: ידוע דברי **המאור ושמש** (פרשת משפטים ד"ה ועבדתם) שהמתפלל במנין מובטח לו שפרנסתו תהיה מזומנת לו בכל יום בהרווחה, והברכה תהיה מצויה במעשי ידיו.

וכותב **הכתב סופר** (על התורה, דברים פרק יא פסוק יג) שתפילה בציבור מכניסה ברכה בעסקיו, ואם יאמר האדם שבגלל תפילה בציבור הפסיד עסקיו, כיון שיש לה זמן קבוע ואלו היה מתפלל ביחידות היה יכול להתפלל מתי שיבחר, לכן **הפסוק** (דברים פרק יא פסוק יג-יד) **אומר וְיַעֲבֹדוּ בְּכָל לְבָבְכֶם** זה תפילה בציבור, וְנִתְּתִי מִטָּר אֲרָצְכֶם בְּעֵתוֹ, שיתן לו הקב"ה ברכה בעסקיו ויצליח מאליו, ולא יבוא להפסד על ידי זה.

ימציא לו כפלים: וכתב **בראשית חכמה** (תוצאות חיים אות פב) שצריך ללכת לתפילה בציבור גם אם יפסיד ממון, ונאמן הוא בעל מלאכתו שישלם לו שכר פעולתו, וממקום אחר ימציא לו הקב"ה כפלים.

מציל מן הגזירות: כותב **החפץ חיים** (קול קורא משנת תרע"ד, הובא בספר התפילה בציבור עמוד רמה), אין לשער כמה ישועות היו מביאים לישראל אילו היו מתכנסים כל הקהל באותה עיר לתפילת רבים, בוודאי היו ניצולים מכח התפילות אלפי אנשים ממוות, והמזרזים בזה מביאים ישועות לישראל.

שמירה מעולה: סיפר **הגר"ר שמשון פינקוס זצ"ל**, פעם נשא דברים במקום נידח באר"ב, ושאל את הנוכחים מה לדעתם המצוה שהכי שמרה על עם ישראל באלפיים שנות גלות, ניסו לומר שבת מילה וכו', והוא אמר שחושב על מצוה שהיא לא דאורייתא ובקושי דרבנן, 'תפילה בציבור', בלי זה כל יהודי היה גר לבד בלי קהילה סביבו והייתה חלילה יכולה ליאבד ידותו, וברכות המצוה הזו יהודי לא יכול לגור בכל מקום כי אם במקום שיש יהודים, וכך נשמרת גחלת היהדות. פוק חזי, כאשר רוצים לדעת מיהו אדם פלוני, מבררים היכן הוא מתפלל בקביעות, לאיזה ציבור הוא משויך, והוא דבר עמוק בנפש האדם.

5. אזהרות חמורות

תוכחה מגולה: אינספור ספרים זההירו באזהרות חמורות, על אותם שלא מתפללים בציבור. **בשו"ת הריב"ש** (סימן תתיח) צווח ככרוכה על אותם שאין נזהרים להתפלל בציבור.

וכתב בעל **הפלא יועץ** (אורות אלים ערך ציבור) שצריך להתפלל בציבור, אפילו אם יפסיד לקוחות בחנות. בא וראה סמיות עיניהם, היאומן כי יסופר, שה' יתברך יעדיף לעובר על רצונו ויפסיד לעושי רצונו, אין אלו אלא מקטני אכנה, שאומרים תחילה פחיי נעצם נדי עשה לי אַתְּ הַתִּיל הַגָּזָה, וכבר בפייהם אומרים שהם מאמינים, אבל מעשיהם מכחישים.

הוכחה לכך מהמציאות, שהרי קול היחיד לא נשמע למרחוק, אפילו שהוא זקוק, ואילו קול של רבים נשמע למרחוק, אפילו שהוא לא זקוק, כי הקולות מחזיקים זה את זה.

מבואר **ברמב"ם** (הלכות תפילה פרק ח הלכה א) ועיין זה **בארחות חיים** (הלכות תפילה סימן סה, טו) תפילת ציבור נשמעת תמיד, אפילו מצויים בהם חוטאים, אין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלתן של רבים, לפיכך צריך אדם להשכים לבית הכנסת, ולא יתפלל ביחידות כל זמן שיכול להתפלל עם הציבור, ואם יש בית כנסת בעירו והוא לא מתפלל שם עם הציבור, הוא נקרא שכן רע.

וכתב **ארחות יושר** (ערך תפילה בציבור), שאין הכוונה שביציבור פטור לגמרי מלכוון, אלא שגם בלי כוונה אין תפלתו נמאסת.

3. מעלות מיוחדות

משלימין זה את זה: כתב **הכוזרי** (פרק ג אות יט) שצריך להתפלל בציבור, כדי שאחד ישלים מה שחבירו החסיר בשוגג או במזיד, וכך תצא מבין כולם תפילה שלימה בכוונה זכה.

מטרת הבריא: מפורסם מה שכתב **הרמב"ן** (שמות פרק יג פסוק טז, סוף פרשת בא), ואין קל עליון חפץ בתחתונים, מלבד שידע האדם ויודה לאלקיו שבראו, וכוונת רוממות הקול בתפלות וכוונת בתי הכנסיות וזכות תפלת הרבים, זהו שיהיה לבני אדם מקום, יתקבצו ויודו לקל שבראם והמציאם, ויפרסמו זה ויאמרו לפניו 'בריותיך אנתני'.

דברים שבקדושה: כתב **המב"ט** (בספרו בית אלקים שער התפילה פרק יא, הביאו החיד"א בספרו פתח עינים על עין יעקב ברכות דף ח. ד"ה אימתי עת רצון) בטעם הראשון, שהמתפלל בציבור זוכה לומר דברים שבקדושה; קדיש, קדושה, וברכו, שאינם נאמרים בפחות מעשרה, והוא סוד נעלם שיש בקדושת ה', שאין ראוי להזכירו בפחות מעשרה.

וכתב על כך **החיי אדם** (צוואת החיי אדם בספר בית אברהם, ועיין זה בחיי אדם כלל יט סעיף א) שהפורק מעליו עול תפילה בציבור, הוא ככלל עוזב ד'. ועיקר החובה להתפלל בציבור הוא תפילת שמונה עשרה בציבור, ומצוה גוררת מצוה, שזוכה גם לענות קדיש וקדושה ושאר מצוות.

רבים העושים את המצוה: עוד כתב **המב"ט** בטעם השני, שאינו דומה מועטים העושים את המצוה לרבים העושים את המצוה, והרבה אנשים ביחד מתעלים פי כמה מאשר כל אחד לחוד.

תמיד מקובלת: ומוסיף **המב"ט** בטעם השלישי, כי תפלת היחיד בהיתם בלתי הגונים, או שהתפילה לא נאמרת בתכונה אינה מקובלת, אבל כאשר מתפלל רבים לפעמים תתקבל בקבלת הרבים, ולכן צריך להתפלל בציבור בכדי שתפלתו תתקבל.

נגד התמיד: כתב **המהרש"א** (חידושי אגדות ברכות דף ח. ט) שיש ג' עמודים שהעולם עומד עליהם, תורה עבודה וגמילות חסדים, ולכן בזמננו שאין בית המקדש, המתפלל עם הציבור הוא במקום עבודה, שבבית המקדש היה עבודת ציבור של הקרבת קרבן תמיד בכל יום, וכעת התפילה בציבור במקומה.

יב. מחנך את בניו לעבודת השם, כשרואים שהולך לבית הכנסת, וזגם הם יתרגלו לכך.

והביא מדברי חז"ל (גמ' ברכות דף ו. ח. ועוד מקורות), שאדם המתפלל ביחידות בלי סיבה מוצדקת של אונס, ממעט את העשרה של הקב"ה שנבראת מאמירת קדושה וקדיש של עם ישראל. וצריך ללכת לבית הכנסת שהקב"ה מצוי שם, ואם לא בא יום אחד הקב"ה משאיל בו, ומי שלא נכנס להתפלל בבית הכנסת שבעירו נקרא שכן רע, וגורם גלות לו ולבניו, ולא יכנס לבית הכנסת לעולם הבא.

ואם מחמתו אין עשרה בבית הכנסת יותר חמור, שכן כאשר הקב"ה בא לבית הכנסת ולא מוצא שם עשרה מיד כועס, כי לא עונים דברי קדושה. וכופים זה את זה להביא מנין לתפילה בשכר כקרוב התמיד, ורבי אליעזר שיחרר את עבדו להשלים למנין, והמקבץ מנין כדי שלא יתבטל התמיד גדול שכרו מאוד, והוא מזכה את הרבים ואין חטא בא על ידו.

מעשה שהיה: סיפר הג"ר **יצחק זילברשטיין שליט"א** (ברכי נפשי חלק ה עמוד תקצז) על בחור שלמד בישיבה קטנה ולא הבין את הלימוד, ויעץ לו הגר"ח **קניבסקי זצ"ל** כיון שתפילה בציבור יש לה כח גדול, שיקפיד לא להפסידה, ופעם חזר מקעמפו ונזכר שעדיין לא התפלל מעריב, השעה כבר 4 בלילה ולקח מונית לבית כנסת מרוחק וחיכה למנין עד 4 לפנות בוקר, וכשהגיע בתפילה לברכת אתה חונן קיבל הארה גדולה, ופרץ בבכי נסער בתפילה כשלושת רבעי שעה שהקב"ה יפתח את ליבו בתורה, ואחרי התפילה למד חצי שעה גמ' סנהדרין עד נץ החמה, והרגיש מתיקות בלימוד והבנה מיוחדת שעד היום לא זכה לה, ומאז כל הדרגה שלו בלימוד התורה השתנתה מהקצה אל הקצה.

7. קדושת המקום

קדושה גוררת קדושה: כתב ה**צ"ח** (ברכות דף ו:): המקום שלומדים ומתפללים שם בקביעות קונה קדושה, וקדושת המקום מסייעת לו שתקובל תפילתו.

וכתב **בדגל מחנה אפרים** (תחילת פרשת וישב) בשם **אנשי אמת**, על ה**פסוק** (בראשית פרק לז פסוק א) וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגְדוֹ וְרַעְיָהוּ אָבְיוֹ, שהמקום גורם, מצוה גוררת מצוה וקדושה גוררת קדושה, שרושם הקדושה נשאר לעולם ותופסת קומונה, וגוררת תהנה ובקשה ותפלה ויחוד.

וחדש **בפסקי תשובות** (אורח חיים סימן צ אות ז), שגם העזרות והמעברים הסמוכים לבית המדרש דינם כבית המדרש, לענין סגולת קדושת המקום לקבלת התפילה, למרות שאין בהם קדושת בית המדרש ממש, כיון שעל דעת כן נבנו שיכולו להתפלל שם בשעת הדחק, ואין עושים בהם תשמישי חול ובזיון.

וכל שכן שטיבלאך ושאר מקומות תורה למרות שעושים תנאי (ראה פסקי תשובות סימן קנא אות כא) שלא יחול עליהם קדושת בית כנסת ובית מדרש, כדי שיוכלו לעשות שם סעודות מרגיעים והתוועדויות וכדומה, ואף על פי שאין שם ארון קודש וספר תורה, מכל מקום כיון שהמקום קבוע לקדושה הוא ככלל בית כנסת ובית מדרש לקבלת התפילות. והוכיח כדבריו **מהמשנ"ב** (סוף ס"ק לח).

מקורות: בספר **התפילה בציבור** (עמוד רלז), ובספר **אני תפילה** (עמוד תמא) הביאו הרבה מקורות בנושא חשיבות תפילה בציבור.

והתבטא **המהר"ם חלאה** (פסחים דף מו.) שאותם שאין מתפללים בציבור, הם 'בעלי הביזוי' ובעלי הגאווה. וביאר **בארוחת יושר** (ערך תפילה בציבור) שלכאורה היה צריך לקרותם 'עצלנים', אלא בא לומר שאין לך ביזוי גדול מכך שאינו מתפלל עם הציבור, ויש שאין מתפללים בציבור בגלל גאוותם הסרוחה.

דברי הזוהר הנ"ל הובאו **ביסוד ושוש העבודה** (שער ב האשמורות פרק ז), שמעלת התפילה היא בציבור בבית הכנסת, ומסיים על כך, ומכאן תוכחה מגולה לבעלי החנוניות או אנשים שגרים רחוק מבית הכנסת ומתפללים מנחה מעריב ביחידות בחנות, ואפילו אם הוא צדיק גמור, צריך להתפלל בציבור.

6. כמה מעלות טובות

מובא בספר **אורות אלים** (לבעל הפלא יועץ, ערך ציבור) בשם ה**חיד"א** כמה טעמים למעלה הגדולה של תפילה בציבור, א. עניית אמנים ויהא שמיה רבא וברכו וקדושה, שהערך שלהם רב. ב. מרובים העושים את המצוה אינו דומה למועטים, כי המצוה מתעלית הרבה יותר ברבים. ג. תפילת יחיד בלי כוונה אינה מתקבלת, אך ברבים מתקבלת. ורבים מבטלים בקלות תפילה בציבור, משום סיבה קטנה, כי לא יודעים מה ההבדל בין תפילת ציבור לתפילת יחיד, וחושבים שהעיקר להתפלל ולא משנה באיזה אופן, ולו חֲקָמוּ יִשְׁפִּילוּ אֶתָּא, יִרְצֻוּ וְלֹא יִיָּעֶוּ.

ידוע שהחפץ חיים (משנ"ב סימן צ ס"ק כז-כח, שמירת הלשון חלק ב חתימת הספר פרק א, נדחי ישראל פרק ה) עורר תמיד באזהרות חמורות להתפלל בציבור בבית הכנסת, וחזיק את רבבות אלפי ישראל בכמה מעלות טובות שיש בתפילה בציבור בבית הכנסת יותר מתפילה ביחידות בביתו.

ויובא בקצרה 12 מעלות שכתב בשמירת הלשון בארוכה; א. שכן פסיעות על ההליכה לבית הכנסת (אבות פרק ה משנה יד). ב. מצוי שלומדים אחרי התפילה פרק משניות או דבר הלכה. ג. חברי ילמדו ממנו לעשות כך, ויקבל שכן גם עליהם. ד. ברוב עם הדרת מלך, שאינו דומה מרובין העושים את המצוה ממועטין העושים את המצוה, ומצוות הנחת תפילין קריאת שמע וזכירת יציאת מצרים של כולל הציבור מעלות לקדושה גדולה מאוד. ה. השכמת בית המדרש שחיות וערבית אולם פירותיהם בעולם הזה, והקרן קיימת לעולם הבא (פאה פרק א משנה א). ו. המשכים לבית הכנסת זוכה לאריכות ימים.

ז. עת רצון שהתפילה יותר מתקבלת. ח. אין הקב"ה מואס תפילת רבים, אפילו שאין מכוונים כראוי, ומי יאמר זיכתי לבי לכוין כראוי, בפרט בזמנו שטרדת הזמן גדול מאוד, וצריך להתחזק להתפלל בציבור כדי שלא ידחו תפילתו. ט. מקיים עוד עשרות מצוות בכל יום, בעניית ברכו ואמן על כל הברכות והקדישים ואמן ישמיה רבה וקדושה, שחשובים מאוד לפני המוקום. י. בקריאת התורה בשני וחמישי, מקיים את התקנה של משה רבינו. יא. הקב"ה מנסה את האדם, לראות האם באמת יקר בעיניו עבודתו בכל לב ובכל נפש, ואפילו אם יזדמן לו רווח ילך לבית המדרש.

תזואי ה'רכבת הקלה' בירושלים

לזיכוי הרבים: בהמשך לפרסום בגיליונות עומק הפשט (מספר 442/443/444) לגבי מעירות הקבורה שהתגלו בתזואי הרכבת הקלה ברחוב בר אילן 24 ירושלים, והתקנת אהל חוצץ עם צינור פותח טפח להוציא את

עדכוני הלכה

ועשו שם תיקון גדול

בתוספת לעדכון (גיליון 442 מרור) 'עדכוני הלכה': גיליון 443 'סמרת בקמור פנימי' על צינור ברחוב בר אילן בירושלים הציל סמומאה, ואוהרה לכניסה לא להאחיל מעליו ומתחתיו. כעת נבנו מחיצות עץ סביב הצינור (ראה תמונות). המחיצות פתוחות מלמעלה ורוחקות מהצינור באופן שמשאיר אור טפח לציאת הטומאה לאור העולם. מדובר ב'תיקון זמני' עד סיום העבודות, בהמשך יתבצע 'תיקון קבוע' בהתאם למצב. הופיע מצבת אהל חוצץ מאת 'האחדות סרתת הכתנים' ביואר קצר וזכור במשך 'לפני על גבי סיפון' החלק התלכתי 'לפי החלק הפרקטי' (עם תמונת מבר אילן). ניתן להשיג גם דרך מערכת 'הילכתא'.

האחרונים הורידו את המחיצות סביב הצינור, כפי שניתן להיווכח בתמונות העדכניות המצורפות, ומוטל על הכתנים לזוהר שלא להאחיל מעליו מפני טומאת אוהל המת. העסקנים דואגים כעת למצוא פתרון קבוע למניעת מכשול לשבט הכהונה.

לקראת שבת לנו ונלכה

ק"מ מודיעין עילית

בראשות אב"ד רוב העיר הנאון רבי מאיר קסילי שליט"א

חורף תשפ"ה

הודעה לציבור בעניין שיפור השירות במקוואות

הריבוי המבוקר והצמיחה בעירו מעיבים בבנינו אתגרים לא פשוטים בתחום התשתיות. אחד האתגרים המהותיים הוא העומס הקיים במקוואות בערבי שבת ובמייוחד בתקופת החורף. לעצרת, המקוואות אינן מצליחות לקלוט את הציבור הקדוש, במיוחד כאשר ההנעה היא ברנע האחרון. מצב זה, מעבר לאי הנוחות, עשוי לגרום למכשולים שמורים ואף לחשש לחילול שבת, ר"ל. אנו מונים בזאת אל הציבור ומבקשים לעשות שינוי בהרגלי ההנעה במקוואות. לדעת רבני העיר, בעת הזאת המעלה של טבילה מוקדמת עלה על זו של טבילה סמוך לחצות, ולכן נבקש מהציבור לפזר את ההנעה למקווא במהלך כל יום שישי, ובוודאי שלא להתמקד לזמן הקרוב לכניסת השבת. אנו קוראים לכל תושבי העיר לקחת חלק בשינוי החשוב הזה ולשם כך נערכו שינויים בתעריפי הפתיחה של המקוואות, במטרה להקל על הציבור ולעודד הנעה בשעות מוקדמות במהלך היום. במאמץ משותף נוכל לשפר את המצב, לשמור על קדושת השבת וקדושת המחנה.

- תעריף הכניסה בימי שישי וערבי חג, יהיה 2 ש"ח, עד לשעה 13:00.
- כניסת באמצעות מנוי בערב שבת וחג, יהיה עד השעה 13:00 כלכל.
- משעה 13:00 ועד לשעה לפני הסגירה, התעריף יהיה 5 ש"ח לכלל המשתמשים.
- משעה לפני הסגירה, התעריף יעמוד על 15 ש"ח, לכלל המשתמשים.
- זמן סגירת המקווא יהיה שעה לפני זמן הדלקת נרות. וחצי שעה לאחר זמן הסגירה, ייסגרו המים לחלוטין.

בברכת השבת

לכבוד שבת קודש: זמן הדלקת נרות בשבועות אלו

מוקדם מאוד באזור השעה 4:00 והתחם עינו בראשו להתארגן מראש, כל מה שצריך להכין בימי השבוע וכמה שפחות דברים להשאיר לימי שישי הקצרים. וכפי שכבר הזהיר על כך המשנ"ב (סימן רס ס"ק א).

במקוואות העירוניים בעיר מודיעין עילית הנהיגו בחורף תשפ"ה תקנה חדשה (מצ"ב הודעה לציבור), המחיר הכניסה בערב שבת ויום טוב עולה בהדרגה ככל שמתקרב זמן הדלקת נרות. מי שמגיע למקוה עד שעה 1 בצהרים המחיר הוא 2 שקל, מי שמגיע עד שעה לפני סגירת המקוה המחיר הוא 5 שקל, מי שמגיע תוך שעה לסגירת המקוה המחיר הוא 15 שקל.

זמן סגירת המקוה שעה לפני זמן הדלקת נרות. חצי שעה לאחר זמן הסגירה, ייסגרו המים לחלוטין.

כל זה בכדי לזרז את הציבור הקדוש להקדים את הרחיצה בערב שבת קודש, וכך מתפרס העומס על כל שעות היום, ולהוריד את הצפיפות ברגע האחרון. הדבר מעודד את ההכנות כראוי לשבת קודש בנחת וללא מכשול.

מנהג דומה נהוג בעוד מקוואות בערים אחרות. ומהם יראו וכן יעשו בכל אתר ואתר, להגיע למקוה מוקדם לכבוד שבת קודש (לענין הלכה גיליון 498 פרשת וירא תשפ"ה).

משיב כהלכה

הפרס השבועי 100 שקל מזומן
הזוכה בפרס גיליון 456 בסך 100 שקל מזומן
האברך החשוב הג"ר גד פרוסקין שליט"א
כולל 'נחלת משה' ביתר עילית

שאלה: מהם חילוקי הדרגות, להחשיב את תפילתו כתפילה בציבור?

להתחיל שמונה עשרה ביחד ממש, להתחיל ברכה ראשונה ביחד, להתחיל כאשר עשרה עדיין מתפללים (בתנאי שלא יפספס קדושה הקל הקדוש שומע תפילה מורים קדיש וברכו), להתחיל עם הש"ץ ולומר איתו מילה במילה (בנוסף המתפלל או בנוסח של הש"ץ, ומה יאמר בקדושה), להתחיל עם הש"ץ ולהמשיך לבד.

מקורות: גמ' (ברכות דף כא:), שו"ע (סימן קט סעיפים א-ב), משנ"ב וביאור הלכה (שם, משנה ברורה סימן טו ס"ק לה), פרי מגדים (אשל אברהם סימן קט ס"ק ב), יד אליהו (פסקים סימן ז בהג"ח), ליקוטי שו"ת מהחתם סופר (סימן ג), אגרות משה (או"ח חלק ג סימן ד, ט), בצל החמה (חלק ד סימן ג), הליכות שלמה (תפילה עמוד ק"ז דבר הלכה סד), שבט הלוי (חלק ד סימן יא), דעת נוספה (תפילה אות לו-לח), תשובות והנהגות (כרך א סימן ק).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא, כל השולח תשובה נכונה, בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), יכול לזכות בפרס. בחירת הזוכה על דעת רבני הילכתא ולפי החלטת הבלעדית. התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

- ניתן להגיש תשובות באחת מהאפשרויות הבאות.
- קו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שעות 4
- עמדות 'נדרים פלוס' לקהילות, קופת 'הילכתא' - 'נומק הפשט'
- חדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
- בפקס מספר 1532-6507823
- במייל 5047867@gmail.com

לרפואת האשה הצעירה

מרת אסתר חנה בת סימה תחי'

לרפואה שלימה בתוך שאר חולי ישראל אמן

דינים העולים

א. תפילה בציבור: רבו מעלותיה, מתקבלת בכל עת ומכפרת על העבירות, ואינה נמאסת אפילו אם אין מכוונים כראוי ואין בודקים את המתפלל אם ראוי, ואת תפילתו אם היתה ככוונה, כוננת האחד משלימה לחבירו, נחשב עת רצון, המתפלל בציבור נחשב שפדה את הקב"ה ובניו מבין אמות העולם. תפילת ציבור אינה חוזרת ריקם לעולם. הקב"ה עושה צרכיהם של רבים המתפללים עוד לפני שמתפללים.

ב. תקע בשופר: אף שעדיין לא נגאלנו מהגלות, מכל מקום הקב"ה מקבל את תפילות הרצויות לפניו. ועוד שהקב"ה עושה תמיד מעין הבקשה שמציל את שה פזרה ישראל משבעים זאבים. ועוד שהתפילה נשמרת ופועלת בזמנים מסוגלים.

ג. מעלות: רבים העושים את המצוה מעלת גדולה יותר, משרת הבריה שיתאספו רבים בבתי כנסיות ויפרסמו וידו לקל ויאמרו בריוחך אנחנו. זוכה לענות קדיש קדושה וברכו לקדש שמו ברבים. התפילה בציבור במקום קרבן התמיד.

ד. ישועות: פרנסתו מזומנת לו ברווח, יהיה לו ברכה בעסקיו, מציל אלפי אנשים מגזירות ומביא ישועות, בוקע רקיעים ומבטל קטיגורין ונשמע למרחוק. המתפללים ביחידות הם מקטני אמנה, בעלי ביזוי, בעלי גאוה, עצלנים, ובכלל עוזבי השם.

ה. ארמית: ביחיד אין להתפלל בארמית, כי אין המלאכים בארמית לשון ארמית, אבל בציבור אפשר לבקש בארמית כי הקב"ה מקבל התפילות בעצמו. בפני חולה ראוי לבקש בארמית שהשכינה מצויה אצל החולה.

לעילוי נשמת איש החסד הר"ר נחום יהודה ספקטור

זצ"ל בן יבדלחט"א הר"ר נתן שליט"א

נלב"ע בחטף מוצאי שבת קודש פרשת וירא ט"ז

חשון תשפ"ה ת.נ.צ.ב.ה.

נושא הגיליון הבא:

'מה נחשב תפילה במנין'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

הגיליון הוקדש לעילוי נשמת רבה של קהל עדת ירושלים בעל ה'בן מלך'
הגאון הגדול רבי נתן יהודה לייב ב"ר אלימלך מינצברג זצוק"ל
נלב"ע ט"ז חשון תשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

- גיליון שבועי עומק הפשט
- שיעורים וימי עיון
- בית הוראה טלפוני
- בירורי הלכה אקטואליים
- קו מידע הלכתי
- חוברות הדרכה

מכון הילכתא

מענה אנושי: 02-5350-535 פקס: 02-6507-823

לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

קו מידע הלכתי

02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגדרות, ועוד...